

คู่มือโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ (จังหวัดสระบุรี)

๑. ความเชื่อมโยง

- ๑.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- ๑.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร
- แผนแม่บทย่อย พัฒนาระบบนิเวศ

๒. หลักการและเหตุผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินงานส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต โดยมีหน่วยงานภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมดำเนินการตามบทบาทภารกิจ มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคเกษตรกร โดยส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ที่ผลิตสินค้าเกษตรชนิดเดียวกันอยู่ใกล้เคียงกันหรือติดต่อกันรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการกิจกรรมร่วมกันในรูปแบบแปลงใหญ่ ซึ่งผลการดำเนินงานที่ผ่านมาส่งผลให้เกินขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้น (Economy of Scale)

การส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่นำมาซึ่งการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อม ๆ กับการร่วมมือร่วมใจของเกษตรกรที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มในการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิตให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเพื่อปรับตัวบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ส่งเสริมให้เกษตรกรสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร สร้างความสัมพันธ์แบ่งปันข้อมูลข่าวสารกับชุมชน สถาบัน คริสตจักร รวมทั้งเป็นการดูแลเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรขนาดเล็ก ต่างคนต่างทำ และมีรายได้น้อยให้สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินสามารถบริหารจัดการร่วมกันมีการรวมกันซื้อปัจจัยการผลิตและรวมกันขายผลผลิต ใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์/เครื่องจักรกลร่วมกันได้อย่างคุ้มค่าส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง มีกระบวนการกลุ่มที่เข้มแข็ง เช่น กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสหกรณ์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และง่ายต่อการเข้าถึงการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ ทั้งด้านองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ แหล่งทุน มีการใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาการผลิต มีช่องทางการตลาดรองรับ และสามารถเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการนำไปสู่การพัฒนาตลาดให้กว้างขวางและหลากหลายยิ่งขึ้น มีการผลิตที่ได้คุณภาพมาตรฐาน และมีการปรับปรุงรูปแบบการผลิตให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น สภาพอากาศ เทคโนโลยี การตลาด การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ เป็นต้น

การดำเนินโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต ในปี ๒๕๖๙ กรมส่งเสริมการเกษตรมุ่งเน้นกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดความอยากรู้ เพื่อสร้างความพร้อมด้านจิตใจ สามารถวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา ความท้าทาย และโอกาส สามารถแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกลุ่มแปลงใหญ่ด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ พร้อมคำนึงถึงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและความมั่นคงทางอาหารในอนาคต เพื่อแก้ไขปัญหา ก้าวข้ามความท้าทายไปสู่ความสำเร็จ และเกษตรกรมีอัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้น พอเพียงกับค่าใช้จ่ายครัวเรือนตลอดปี นำไปสู่การหลุดพ้นวงจรแห่งความยากจน

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มทำการผลิตสินค้าเกษตร ด้านสินค้าพืช ผักและแมลงเศรษฐกิจ มีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

๓.๒ เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

๔. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

๔.๑ ส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต ในพื้นที่ ๑๓ อำเภอ ของจังหวัดสระบุรี

๔.๒ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรในแปลงใหญ่ ของจังหวัดสระบุรี จำนวน ๓๐ ราย/แปลง

๕. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

๕.๑ กิจกรรมระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต

๕.๑.๑ การบริหารจัดการโครงการ

- การจัดประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ และ ศพก. จัดประชุมเครือข่ายของคณะกรรมการแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด จำนวน ๒ ครั้ง เพื่อวางแผนการพัฒนาแปลงใหญ่
- ระดับจังหวัด จำนวน ๒ ครั้ง (งบประมาณจัดสรร ครั้งที่ ๑ จำนวน ๑ ครั้ง)
- ระดับอำเภอ ๑๓ อำเภอ จำนวน ๒ ครั้ง (งบประมาณจัดสรร ครั้งที่ ๑ จำนวน ๑ ครั้ง)
- การติดตามและประเมินผลโครงการ จังหวัด/อำเภอ ติดตาม กำกับการทำงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เป้าหมายตัวชี้วัดของโครงการฯ จัดทำรายงานผลการดำเนินงานและผลการประเมิน

๕.๑.๒ การบริหารจัดการโครงการภาพรวม

จัดประชุม/ประสานงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดทำรายงาน พร้อมทั้งบริหารจัดการโครงการฯ ในทุก ๆ ด้าน

๕.๒ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรในแปลงใหญ่

๕.๒.๑ พัฒนาเจ้าหน้าที่ตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐาน GAP

- พัฒนาเจ้าหน้าที่ที่เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรและเป็นวิทยากรด้านมาตรฐาน GAP พร้อมฝึกการตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น ในรูปแบบออนไลน์ จำนวน ๖ ครั้ง (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๑ - ๖ จำนวนเขตละ ๑ ครั้ง)

๕.๒.๒ ยกระดับการผลิตและคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP

- ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรเพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP จำนวน ๓๐ ราย
- ติดตามให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น จำนวน ๓๐ ราย/แปลง

๕.๒.๓ บริหารจัดการกิจกรรม

- ประเมินสถานการณ์ ติดตามความก้าวหน้า ศึกษา วิเคราะห์ สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรม (สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร)

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม ๒๕๖๘ – กันยายน ๒๕๖๙

๗. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี ๒๕๖๘			ปี ๒๕๖๙								
	ต.ค. ๖๘	พ.ย. ๖๘	ธ.ค. ๖๘	ม.ค. ๖๙	ก.พ. ๖๙	มี.ค. ๖๙	เม.ย. ๖๙	พ.ค. ๖๙	มิ.ย. ๖๙	ก.ค. ๖๙	ส.ค. ๖๙	ก.ย. ๖๙
๑. กิจกรรมระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลผลิตการผลิต												
๑.๑ การบริหารจัดการโครงการ - การจัดประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ และ ศพก.	←											→
๒. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรในแปลงใหญ่												
๒.๑ พัฒนาเจ้าหน้าที่ตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐาน GAP - พัฒนาเจ้าหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรและเป็นวิทยากรด้านมาตรฐาน GAP พร้อมฝึกการตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น ในรูปแบบออนไลน์		↔										
๒.๒ ยกระดับการผลิตและคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP - ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรเพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP - ติดตามให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น			←		→							
			←						→			
๒.๓ บริหารจัดการกิจกรรม - ประเมินสถานการณ์ ติดตามความก้าวหน้าศึกษา วิเคราะห์ สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรม	←											→

๘. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

๘.๑ ผลผลิต (output)

- ๑) พื้นที่การเกษตรได้รับการพัฒนาสู่ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่
- ๒) เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP)

จำนวน ๓๐ ราย

๘.๒ ผลลัพธ์ (outcome)

๑) เกษตรกรในพื้นที่แปลงใหญ่มีการรวมกลุ่มผลิตสินค้าเกษตรตามแนวทางระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานที่เน้นการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต มีตลาดรองรับ ภายใต้การบริหารจัดการที่ดี สินค้าเกษตรมีคุณภาพและได้รับมาตรฐาน สามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันสินค้าเกษตรและสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร

๒) เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP) ร้อยละ ๗๐ สามารถเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานสินค้า

๘.๓ ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ

- ๑) จัดประชุมคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า ๒ ครั้ง
- ๒) เกษตรกรได้รับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP) จำนวน ๓๐ ราย

เชิงคุณภาพ

๑) ประชุม/ประสานงานการดำเนินงานระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตร่วมกันระหว่างคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๒) ร้อยละของเกษตรกรเป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรผ่านการประเมินแปลงเบื้องต้นพร้อมที่จะยื่นขอการรับรองตามระบบมาตรฐาน GAP ร้อยละ ๗๐

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ด้านเศรษฐกิจ

แปลงใหญ่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้น พอเพียงกับค่าใช้จ่ายครัวเรือนตลอดปี

ด้านสังคม

เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เติบโตตามความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และรูปแบบของเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง

ด้านสิ่งแวดล้อม

เกษตรกรมีความตระหนักถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยอมรับที่จะปรับตัวและบรรเทาผลกระทบโดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในกระบวนการผลิต การตลาด ซึ่งจะนำไปสู่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในอนาคต

๑๐. การติดตามและประเมินผลโครงการ

๑๐.๑ ระบบ e-Project เป็นการวัดผลเชิงปริมาณ ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๘ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙

๑๐.๒ ระบบ Co-farm.doae.go.th เป็นการวัดผลลัพธ์การดำเนินงานในเดือนมีนาคม - กันยายน ๒๕๖๙

๑๐.๓ ระบบ gap๖๒.doae.go.th เป็นการวัดผลเชิงคุณภาพ/ผลลัพธ์การดำเนินงานในเดือนมีนาคม - กันยายน ๒๕๖๙

๑๑. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี

๑) ชื่อ นางสาวสุทิน หิรัญอ่อน

ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๓๖-๒๓๐๖๕๐

๒) ชื่อ นางสาวอริศรา พันยะฤทธิ

ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๙๒-๒๗๔๔๗๔๔

๓) ชื่อ นางสาววิสรา นาศิริรักษ์

ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๙๐-๙๘๑๒๓๕๗
